

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ.
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ή ΨΕΥΔΑΙΣΘΗΣΗ**

Στέργιος Βέργος¹ και Βασίλειος Αρέτος²

Περίληψη

Το πρόγραμμα ανταλλαγών σπουδαστών ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ υλοποιείται στο Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος Καρδίτσας από το ακαδημαϊκό έτος 1990-91 έως και σήμερα. Στο διάστημα αυτό συμμετείχαν στο πρόγραμμα 45 σπουδαστές οι οποίοι σήμερα είναι απόφοιτοι του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος διερευνήθηκαν μέσα από μια πρώτη έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων και αφορούσε αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και αντίστοιχα αποφοίτους που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Οι πληροφορίες που προέκυψαν είναι ιδιαίτερα σημαντικές και αυτό που μπορούμε να ισχυρισθούμε βάσιμα είναι πως η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα ανταλλαγών σπουδαστών αποτελεί σε κάθε περίπτωση πλεονέκτημα.

Λέξεις κλειδιά:

Summary

Exchanging students' program ERASMUS - SOKRATES is materialised in the Department of Forestry and Management Natural Environment (Branch of Karditsa) from the academic year 1990-91 up to today. During this interval 45 students have been participated in the program which today are graduates of this Department.

The results of the program's application were being explored through an initial research, which was realised with the method of questionnaires and concerned graduates that participated in the program and, accordingly, graduates that did not participate in the program.

The information that resulted is especially important and what we can surely claim is that the attendance in a students' exchanging program become - in every case - an advantage.

Key words:

1. Εισαγωγή

Το Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος Καρδίτσας αξιοποιεί από το 1990 το πρόγραμμα ανταλλαγών σπουδαστών ERASMUS, σήμερα ΣΩΚΡΑΤΗΣ, με ικανοποιητικά κατά γενική ομολογία αποτελέσματα.

Πόσο ικανοποιητικά όμως είναι αυτά τα αποτελέσματα; Ποια είναι τα μεγέθη που προσδιορίζουν αυτή την ικανοποίηση; Πώς μπορεί να τα ποσοτικοποιήσει κανείς για να

¹ Καθηγητής, Τμ. Δασοπονίας & Διαχ. Φ. Π. Καρδίτσας, ΤΕΙ Λάρισας, vergos@teilar.gr

² Εργ. Συνεργάτης, Τμ. Δασοπονίας & Διαχ. Φ. Π. Καρδίτσας, ΤΕΙ/Α, aretos@teilar.gr

εκφράσει με στοιχεία αυτή την ικανοποίηση; Άξιζε τέλος η ενασχόλησή μας με το πρόγραμμα αυτό, ώστε να πρέπει να συνεχισθεί ή και να επεκταθεί σε άλλες χώρες; Όλα τα παραπάνω ερωτήματα έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν μέσα από μια πρώτη έρευνα, που ολοκληρώσαμε στο Τμήμα και αφορούσε αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και αντίστοιχα αποφοίτους που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

2. Μεθοδολογία

Διαμορφώθηκε ένα γενικό – κοινό ερωτηματολόγιο, το οποίο απεστάλη στους 45 αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ και αντίστοιχα σε διπλάσιο αριθμό αποφοίτων (90 απόφοιτους) που δεν συμμετείχαν αλλά ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους ταυτόχρονα (ίδια ημερομηνία ορκωμοσίας) με τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αποφοίτους.

Το ερωτηματολόγιο πέρα από τα προσωπικά στοιχεία αφορούσε παραπέρα σπουδές, ερευνητικές εργασίες – δημοσιεύσεις, απασχόληση – εργασία, συμμετοχή ή μη συμμετοχή στο πρόγραμμα ERASMUS – ΣΩΚΡΑΤΗΣ, συνδικαλισμό και άλλες δραστηριότητες.

Στην πρόσκλησή μας ανταποκρίθηκαν 27 απόφοιτοι που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ και αντίστοιχα 32 απόφοιτοι που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

3. Αξιολόγηση ερωτηματολογίων – Αποτελέσματα

Με βάση τις απαντήσεις που πήραμε προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Όπως προαναφέρθηκε οι απαντήσεις που πήραμε ήταν σε κάθε περίπτωση οι εξής:
 - από τους 45 αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ απάντησαν 27 (60%).
 - από τους 90 μη συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αποφοίτους απάντησαν μόνο 32 (36%).

• Σπουδές

Από τον Πίνακα 1, όπου αποτυπώνονται οι απαντήσεις των αποφοίτων στην ερώτηση εάν συνέχισαν τις σπουδές τους μετά τη λήψη του βασικού πτυχίου, προκύπτει ότι σχεδόν ένας στους τέσσερις (26%) αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ συνέχισε τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο, σε αντίθεση με αυτούς που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα οι οποίοι σε πολύ μικρό ποσοστό (3%) πραγματοποίησαν περαιτέρω σπουδές.

Πίνακας 1: Συνέχιση των σπουδών μετά τη λήψη του βασικού πτυχίου

Table 1: Studies' continuation after taking a basic degree

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα*		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	7	25,9	1	3,1
ΟΧΙ	20	74,1	31	96,9
Σύνολο	27	100	32	100

* Πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σε ότι αφορά το είδος των σπουδών που ακολούθησαν οι απόφοιτοι, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 2 που ακολουθεί, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (57 %) αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα συνέχισαν τις σπουδές τους για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Στην ίδια κατηγορία αποφοίτων, ακολουθούν με ποσοστό 29 % αυτοί που απέκτησαν δεύτερο πτυχίο και τέλος με ποσοστό 14 % όσοι συνέχισαν τις σπουδές τους για την απόκτηση Master. Στην κατηγορία όσων δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα, το είδος των μεταπτυχιακών σπουδών που ακολούθησε το ιδιαίτερα μικρό ποσοστό των πτυχιούχων (3%), αφορούσε αποκλειστικά στη λήψη δεύτερου πτυχίου.

Πίνακας 2: Είδος μεταπτυχιακών σπουδών

Table 2: Type of postgraduate studies

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
MSc	1	14,3	-	-
PHD	4	57,1	-	-
Άλλο πτυχίο	2	28,6	1	100
Σύνολο	7	100	1	100

Στο ερώτημα εάν το πρόγραμμα ανταλλαγών σπουδαστών ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ αποτέλεσε εφόδιο – κίνητρο για συνέχιση των σπουδών, οι συμμετέχοντες απάντησαν (Πίνακας 3) σε μεγάλο ποσοστό (63%) πως αυτό ήταν η κύρια αιτία για συνέχιση των σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο και μάλιστα στο εξωτερικό.

Πίνακας 3: Το πρόγραμμα ως εφόδιο – κίνητρο για τη συνέχιση των σπουδών

Table 3: The program as supply – motive for studies' continuation

Απάντηση	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	17	63,0
ΟΧΙ	10	37,0
Σύνολο	27	100

- **Απασχόληση – Εργασία**

Σε σχέση με την απασχόληση – εργασία και γενικά την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων, από τα στοιχεία του Πίνακα 4 προκύπτει ότι όλοι οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, κατά τη χρονική περίοδο που πραγματοποιήθηκε η έρευνα, εμφανίζονται ως εργαζόμενοι.

Στην κατηγορία αυτών που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα, το ποσοστό των απασχολούμενων αποφοίτων παρουσιάζεται λίγο μικρότερο και φθάνει στο 94 %.

Πίνακας 4: Απασχολούμενοι πτυχιούχοι

Table 4: Occupied graduates

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα	Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα
----------	---------------------------	-------------------------------

	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	27	100	30	93,8
ΟΧΙ	0	0	2	6,2
Σύνολο	27	100	32	100

Φορείς στους οποίους απασχολούνται οι απόφοιτοί μας είναι κατά περίπτωση ο ιδιωτικός και ο δημόσιος (Πίνακας 5), σε ποσοστά 56 % και 44 % για τους αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ και σε ποσοστά 67 % και 33 % αντίστοιχα για τους αποφοίτους που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Πίνακας 5: Φορέας απασχόλησης

Table 5: Organization of employment

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
Δημόσιος	15	55,6	20	66,7
Ιδιωτικός	12	44,4	10	33,3
Σύνολο	27	100	30	100

Το καθεστώς υπό το οποίο απασχολούνται οι απόφοιτοί μας προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 6. Στην περίπτωση αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ το 44 % εργάζονται ως μόνιμοι υπάλληλοι ενώ το 56 % ως συμβασιούχοι. Στην κατηγορία των αποφοίτων που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα τα ποσοστά των μόνιμων και συμβασιούχων εργαζομένων είναι 60 % και 40 % αντίστοιχα.

Πίνακας 6: Καθεστώς απασχόλησης

Table 6: Arrangement of employment

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
Μόνιμος	12	44,4	18	60,0
Συμβασιούχος	15	55,6	12	40,0
Σύνολο	27	100	30	100

Η ευκολία ή αντίστοιχα η δυσκολία, στο βαθμό βέβαια που αυτή εκφράζεται μέσα από το χρονικό διάστημα που απαιτήθηκε από τη λήψη πτυχίου μέχρι την εξεύρεση εργασίας, αποτυπώνεται στον Πίνακα 7 που ακολουθεί.

Από τα στοιχεία του Πίνακα, προκύπτει ότι περίπου τα 2/3 (63 %) των αποφοίτων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα βρήκαν εργασία σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 2 ετών, ενώ από τους μη συμμετέχοντες στο πρόγραμμα στο ίδιο χρονικό διάστημα βρήκαν εργασία σχεδόν οι μισοί (53 %). Περισσότερο χρόνο (3-5 έτη) χρειάστηκε για να βρει εργασία το 26 % των συμμετεχόντων και το 37 % των μη συμμετεχόντων στο πρόγραμμα. Τα ποσοστά των δύο κατηγοριών πτυχιούχων που για να απασχοληθούν

μεσολάβησε διάστημα μεγαλύτερο των 5 ετών, διαμορφώνονται σε παρόμοια επίπεδα, 11 % και 10 % αντίστοιχα.

Πίνακας 7: Χρονικό διάστημα από τη λήψη πτυχίου μέχρι την έναρξη απασχόλησης
Table 7: Time interval from the reception of degree up to the beginning of employment

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
< 2 έτη	17	63,0	16	53,3
2-5 έτη	7	25,9	11	36,7
> 5 έτη	3	11,1	3	10,0
Σύνολο	27	100	30	100

Στο ερώτημα εάν η σημερινή απασχόληση των αποφοίτων μας έχει σχέση με τις σπουδές τους, δόθηκαν απαντήσεις από τις οποίες προέκυψε ο Πίνακας 8, ο οποίος δείχνει ότι η πλειοψηφία (70 %) αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα απασχολείται σε εργασίες σχετικές με το αντικείμενο των σπουδών τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό όσων δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα είναι 43 %. Σε άσχετα με τις σπουδές τους επαγγέλματα απασχολείται το 30 % των συμμετεχόντων και το 57 % των μη συμμετεχόντων στο πρόγραμμα πτυχιούχων.

Πίνακας 8: Σχέση εργασίας – σπουδών
Table 8: Relation between work – studies

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	19	70,4	13	43,3
ΟΧΙ	8	29,6	17	56,7
Σύνολο	27	100	30	100

Για τους αποφοίτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ προέκυψε, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 9, ότι η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα τους βοήθησε επαγγελματικά. Έτσι οι θετικές απαντήσεις που δόθηκαν, στη σχετική ερώτηση που τους τέθηκε, έφθασαν σε ποσοστό 78 % και οι αρνητικές σε ποσοστό 22 %.

Πίνακας 9: Η συμμετοχή στο πρόγραμμα ως ένα πλεονέκτημα για την επαγγελματική τους αποκατάσταση
Table 9: The attendance in the program as an advantage for their occupational rehabilitation

Απάντηση	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	21	77,8
ΟΧΙ	6	22,2
Σύνολο	27	100

Τέλος στο ερώτημα για ικανοποίηση των επαγγελματικών προσδοκιών των αποφοίτων μας πήραμε απαντήσεις που διαμόρφωσαν τον Πίνακα 10. Από τα δεδομένα του Πίνακα προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία όσων συμμετείχαν στο πρόγραμμα (96 %) δηλώνουν ικανοποιημένοι από την σημερινή τους απασχόληση και μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτών (3 %) φαίνονται δυσαρεστημένοι από την εργασίας τους. Τα ποσοστά για τους αποφοίτους που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα, σαφώς διαφοροποιημένα από την προηγούμενη περίπτωση, είναι 73 % και 27 % αντίστοιχα.

Πίνακας 10: Ικανοποίηση επαγγελματικών προσδοκιών

Table 10: Satisfaction of professional expectations

Απάντηση	Συμμετείχαν στο πρόγραμμα		Δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
ΝΑΙ	26	96,3	22	73,3
ΟΧΙ	1	3,7	8	26,7
Σύνολο	27	100	30	100

4. Συμπεράσματα – Προτάσεις

Παρά τον περιορισμένο αριθμό απαντήσεων (60 % και 36 %), ιδιαίτερα αυτών που δεν παρακολούθησαν το πρόγραμμα, από την πρώτη μας αυτή αξιολογική του προγράμματος ERASMUS-ΣΩΚΡΑΤΗΣ μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα συνέχισαν σε ποσοστό 26 % τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο (PHD, MSc), ενώ οι μη συμμετέχοντες περιορίζονται στο 3 % και αυτό για απόκτηση ενός δεύτερου πτυχίου.
- Μεγάλο ποσοστό (63 %) αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δηλώνει πως κίνητρο και εφόδιο για συνέχιση των σπουδών τους αποτέλεσε η συμμετοχή στο πρόγραμμα και οι εμπειρίες που απέκτησαν μέσα από αυτό.
- Σε ότι αφορά στην απασχόληση των αποφοίτων και των δύο κατηγοριών η κατάσταση είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική, δεδομένου ότι απασχολείται σήμερα το σύνολο αυτών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα (100 %) και το 94 % περίπου αυτών που δεν συμμετείχαν. Θα πρέπει βέβαια στο σημείο αυτό να διευκρινισθεί πως αυτό το αποτέλεσμα επηρεάστηκε σημαντικά από τον μεγάλο αριθμό προσλήψεων της διερευνούμενης περιόδου στην Πυροσβεστική Υπηρεσία.
- Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα απασχολούνται τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (56 % και 44 %), ενώ αντίστοιχα οι μη συμμετέχοντες απασχολούνται στην πλειονότητά τους (67 %) στο δημόσιο τομέα.
- Μεγαλύτερη ευκολία και σε συντομότερο χρόνο (έως 2 έτη) βρήκαν εργασία η πλειονότητα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα (63 %), ενώ στους μη συμμετέχοντες το ποσοστό περιορίστηκε στο 53 %.
- Σαφής διαφοροποίηση υπήρξε στο είδος της απασχόλησης και στη συνάφειά της με τις βασικές σπουδές. Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα απασχολούνται σε ποσοστό

70 % σε συναφείς με τη Δασοπονία εργασίες, ενώ αντίστοιχα στους μη συμμετέχοντες το ποσοστό περιορίζεται στο 43 %.

- Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα (78 %) δηλώνει απερίφραστα πως βοηθήθηκε επαγγελματικά από τη συμμετοχή του αυτή και τις εμπειρίες που απέκτησε.
- Τέλος το 96 % των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα δηλώνει ιδιαίτερα ικανοποιημένο από τη σημερινή του απασχόληση και θεωρεί πως έχουν δικαιωθεί και υλοποιηθεί οι επαγγελματικές του προσδοκίες.
Αντίστοιχα το ποσοστό των μη συμμετεχόντων περιορίζεται στο 73 %, παραμένει όμως υψηλό, πράγμα που σημαίνει ότι οι απόφοιτοί μας, εφόσον εξασφαλίσουν εργασία, ικανοποιούν τις επαγγελματικές τους προσδοκίες και φιλοδοξίες.

Κλείνοντας αυτή την εισήγηση μπορούμε, παρά το μικρό δείγμα, να ισχυρισθούμε βάσιμα πως η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα ανταλλαγών σπουδαστών αποτελεί σε κάθε περίπτωση πλεονέκτημα. Θα πρέπει επομένως να διατηρήσουμε και αν είναι δυνατόν να επεκτείνουμε τα προγράμματα ανταλλαγών, για να διευρύνουμε έτσι τους ορίζοντες των σπουδαστών μας και αυριανών αποφοίτων μας και να τους προσφέρουμε καλύτερες προϋποθέσεις στην αφετηρία για να διεκδικήσουν την απασχόληση και να κερδίσουν τη ζωή τους με αξιοπρέπεια.